

Komunikat prasowy

Luksemburg, 13 marca 2023 r.

Unijne finansowanie w obszarze rolnictwa i polityki spójności – stwierdzono luki w środkach służących wykrywaniu, rozwiązywaniu i zgłaszaniu konfliktów interesów

- *Brakuje ogólnego rozeznania co do tego, jakiej kwoty wydatków unijnych dotyczy problem*
- *Nie wdrożono jeszcze wystarczających środków poprawiających przejrzystość i chroniących sygnalistów*

Mimo że ustanowiono ramy prawne mające na celu zapobieganie konfliktom interesów i zarządzanie nimi, istnieją w tych przepisach pewne luki. Braki odnotowano w zakresie propagowania przejrzystości i wykrywania sytuacji mogących prowadzić do konfliktu interesów. Takie wnioski płyną z najnowszego sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, który zbadał w szczególności, w jaki sposób rozwiązuje się problem konfliktu interesów w polityce rolnej i polityce spójności, największych obszarach wydatków w UE.

– W świetle zmian przepisów i wykrytych ostatnio konfliktów interesów chcieliśmy zweryfikować, czy Komisja Europejska i państwa członkowskie odpowiednio zajęły się tą kwestią w ramach wspólnej polityki rolnej i polityki spójności – wyjaśnił Pietro Russo, członek Trybunału odpowiedzialny za kontrolę. Kontrolerzy stwierdzili, że choć podjęto wysiłki, aby zaradzić problemowi, nadal utrzymują się niedociągnięcia. – Aby zapewnić przejrzystość co do skali finansowej tego problemu, należy udoskonalić sprawozdawczość dotyczącą występowania konfliktów interesów – dodał Russo.

Przepisy unijne wymagają, aby wszystkie osoby zaangażowane w zarządzanie funduszami UE (zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym) unikały znalezienia się w sytuacji, która może stanowić konflikt interesów wynikający z sympatii politycznych lub związków z jakimkolwiek krajem, interesów gospodarczych czy wszelkich bezpośrednich lub pośrednich interesów osobistych. W razie stwierdzenia domniemanego lub rzeczywistego konfliktu interesów odpowiedni organ musi zapewnić, aby dana osoba zaprzestała jakichkolwiek działań w sprawie, której dotyczy konflikt.

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie sprawozdania specjalnego przyjętego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Pełny tekst sprawozdania dostępny jest na stronie eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Na poziomie krajowym w celu zapobieżenia konfliktom interesów i zarządzania takimi sytuacjami najczęściej wymagane jest złożenie oświadczenia o braku konfliktu interesów. Deklaracje takie mogą jednak okazać się niewiarygodne, a zweryfikowanie podanych w nich informacji – trudne z powodu niewystarczających zdolności administracyjnych, przepisów dotyczących ochrony danych oraz ogólnych przeszkód w zapewnianiu pełnej przejrzystości. Kontrolerzy wykryli, że w krajach objętych kontrolą (Niemcy, Węgry, Malta i Rumunia) składanie oświadczeń własnych nie obowiązywało członków rządów, którzy uczestniczyli w podejmowaniu decyzji dotyczących programów unijnych i przydzielaniu finansowania, mimo że odpowiednie przepisy wyraźnie wymagały tego już od 2018 r. Deklaracje własne są też powszechnie stosowane na poziomie UE, a ponadto przeprowadza się pewne kontrole, zwłaszcza w przypadku stanowisk newralgicznych. Efekt drzwi obrotowych (sytuacja, w której pracownicy sektora publicznego odchodzą ze stanowiska urzędniczego i obejmują pokrewną funkcję w sektorze prywatnym) samoistnie wywołuje jednak ryzyko powstania konfliktu interesów. Dlatego właśnie kontrolerzy widzą potrzebę aktywniejszego zarządzania takimi przypadkami.

Zdaniem kontrolerów organy krajowe kładą duży nacisk na wykrywanie konfliktów interesów w obszarze zamówień publicznych, lecz nie zawsze przywiązują wystarczającą wagę do pewnych sygnałów ostrzegawczych, takich jak postępowania zapewniające niewystarczającą konkurencyjność (np. w przypadku gdy zamówienia udzielane są w wyniku negocjacji w trybie niekonkurencyjnym lub wnioskodawcy powiązani są z innymi podmiotami zaangażowanymi w realizację projektów finansowanych przez UE). Kontrolerzy odnotowali też, że nie wdrożono jeszcze środków chroniących sygnalistów, a wiele państw członkowskich ma opóźnienia, jeżeli chodzi o transponowanie przepisów gwarantujących ochronę osób, które zgłaszają przypadki naruszenia prawa UE.

Publicznie dostępne źródła (linki do krajowych i regionalnych stron internetowych z wykazami beneficjentów finansowania unijnego w obszarze rolnictwa i polityki spójności, internetowa platforma Komisji Kohesio) nie zawierają obecnie informacji na temat ostatecznych beneficjentów będących osobami prawnymi, co ogranicza możliwości kontroli publicznej. W obszarze polityki spójności ujawnianie takich informacji stanie się obowiązkowe w systemach zarządzania i kontroli w państwach członkowskich UE w nowym okresie programowania (2021–2027). Począwszy od 2023 r. beneficjenci funduszy rolnych będą musieli przekazywać informacje o grupach przedsiębiorstw, do których należą.

Kontrolerzy odnotowują też, że brak jest publicznie dostępnych informacji dotyczących skali występowania konfliktów interesów w ramach zarządzania dzielonego funduszami UE, a także wskaźników, które umożliwiłyby pomiar częstotliwości lub rozmiaru problemu. Ponadto nie wszystkie nieprawidłowości są zgłaszane. Nie informuje się przykładowo o przypadkach dotyczących kwot niższych niż 10 000 euro ani o konfliktach interesów wykrytych i skorygowanych na poziomie krajowym, przed przedstawieniem Komisji wniosku o płatność.

Informacje ogólne

Około połowa wydatków UE podlega zarządzaniu dzielonemu przez Komisję i państwa członkowskie. Dotyczy to dwóch funduszy rolnych – Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) – oraz trzech głównych funduszy w ramach polityki spójności: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności. W ramach zarządzania dzielonego Komisja jest co do zasady odpowiedzialna za wykonanie budżetu, natomiast państwa członkowskie mają stosować skuteczne i proporcjonalne środki w celu zapobiegania nieprawidłowościom, ich wykrywania i korygowania. Organy krajowe odpowiadają

zaś przede wszystkim za rozpoznawanie i rozwiązywanie konfliktów interesów na poziomie beneficjenta.

Sprawozdanie specjalne 06/2023 pt. „Konflikt interesów w wydatkowaniu funduszy polityki spójności i polityki rolnej UE – ustanowiono ramy, lecz utrzymują się luki dotyczące przejrzystości i środków wykrywania” jest dostępne na [stronie internetowej Trybunału](#).

Kontakt dla prasy

Biuro prasowe Trybunału – e-mail: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti – e-mail: claudia.spiti@eca.europa.eu – tel.: +(352) 691 553 547
- Damijan Fišer – e-mail: damijan.fiser@eca.europa.eu – tel.: (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeois – e-mail: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – tel.: (+352) 691 551 502